

Voortoets Noordoever Strandpark Slijk-Ewijk

Toets aan de Natuurbeschermingswet 1998

projectnr. 250063
revisie 0

auteur(s)

ir. Ben Fit
ir. Wineke Straatsma

Opdrachtgever

Uit®waarde
Postbus 6139
4000 HC Tiel

datum vrijgave

15 mei 2013

beschrijving revisie

eindconcept Voortoets

goedkeuring

W. Straatsma

vrijgave

M. van Eck

Datum van uitgave:

15 mei 2013

Contactadres:

Rivium Westlaan 72
2909 LD CAPELLE A/D IJSSEL
Postbus 8590
3009 AN CAPELLE A/D IJSSEL

Copyright © 2013 **Ingenieursbureau Oranjewoud**

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

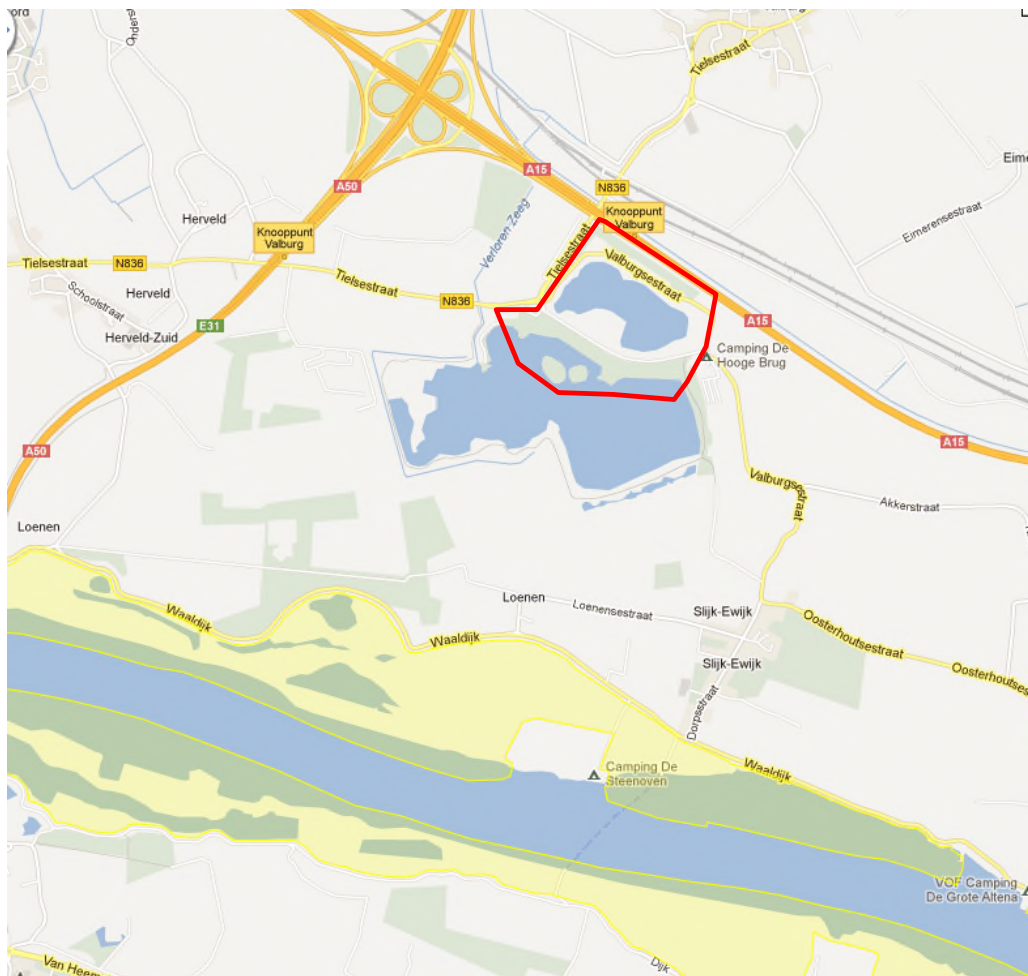
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Voorgenomen ontwikkeling	5
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Wettelijk kader	8
3.1	Natuurbeschermingswet.....	8
3.2	Toetsingskader.....	10
4	Ingreep - effectanalyse	12
4.1	Verresting en verzuring via de lucht	12
4.2	Verstoring van leefgebieden vogels	15
4.3	Conclusie ingreep - effectanalyse	15
5	Huidige situatie.....	16
5.1	Habitattypen.....	16
5.2	Broedvogels	17
6	Nadere beschouwing stikstofdepositie	18
6.1	Uitgangspunten	18
6.2	Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal: ecologische effecten.....	18
7	Conclusies.....	19
7.1	Te beoordelen effecten.....	19
7.2	Conclusie Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal.....	19
8	Bronnen en literatuur.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2003 heeft de gemeente Overbetuwe planologisch medewerking verleend aan de ontgronding van Strandpark Slijk-Ewijk. Aan het convenant dat daarvoor gesloten is tussen de gemeente en Uit®waarde (voorheen Recreatiemaatschappij Rivierengebied) is een inspanningsverplichting opgenomen met betrekking tot duurzame natuur en landschapontwikkeling. Dat heeft ertoe geleid dat een landschapsvisie is opgesteld. In 2004 hebben betrokken partijen overeenstemming bereikt over hun bijdrage aan het maatregelenpakket. Op 16 maart 2006 heeft de Raad van de gemeente Overbetuwe de landschapsvisie Slijk-Ewijk/landgoed Loenen vastgesteld. Een onderdeel uit het plan dat nu voorbereid wordt is de realisatie van de (her)inrichting van de noordelijke oever van het Strandpark Slijk-Ewijk. Hiervoor wordt een nieuw bestemmingsplan en een uitgebreide MER gemaakt. In het kader van het MER zijn de effecten op de Flora- en fauna en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in beeld gebracht. Een toetsing van de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet is nog niet uitgevoerd.

Op ruim 1 kilometer afstand ligt het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. De voorgenomen ontwikkelingen en activiteiten in het plangebied hebben mogelijk een effect op de instandhoudingsdoelen van dit Natura 2000-gebied. In deze rapportage worden de eventuele gevolgen van de (potentiële) ontwikkelingen en activiteiten binnen het bestemmingsplan getoetst aan de Natuurbeschermingswet in de vorm van een Voortoets.

Figuur 1-1: Ligging plangebied (rood) ten opzichte van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal (geel).

1.2 Doel

In dit rapport vindt de toetsing, van de voorgenomen ontwikkelingen en activiteiten binnen het bestemmingsplan, plaats aan de Natuurbeschermingswet 1998 (Voortoets). Het doel van deze Voortoets is inzicht te geven of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten leiden tot een negatief effect op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. De Voortoets zet de effecten (van ontwikkelingen en activiteiten) naast de gevoeligheden (van de aangewezen natuurwaarden) van het Natura 2000-gebied en beoordeelt of er sprake is van mogelijk negatieve gevolgen op de instandhouding ervan.

1.3 Leeswijzer

Na een inleidend hoofdstuk wordt op de voorgenomen ontwikkeling verder ingegaan wat betreft planlocatie en beoogde activiteiten. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het wettelijk kader beschreven waaraan getoetst wordt en in het daaropvolgende hoofdstuk wordt beoordeeld welke effecten als gevolg van de planontwikkeling optreden en worden de huidige natuurwaarden beschreven in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 gaat nader in op de bepaling van de stikstofdepositie als gevolg van de planontwikkeling en de mogelijke ecologische effecten daarvan op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies beschreven van de toetsing van het plan 'Noordoever stadspark Slijk Ewijk' aan de Natuurbeschermingswet 1998.

2 Voorgenomen ontwikkeling

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

De plassen van het Strandpark Slijk-Ewijk vormen het centrale element in het plangebied en hebben een enigszins rechthoekige vorm. Het gebied ligt ca. 1,5 km van de rivier de Waal. Het recreatiegebied Strandpark Slijk-Ewijk ligt dicht tegen de Rijksweg A15 aan en ligt vrij geïsoleerd. Het plangebied wordt aan de zijde van de A15 door middel van een geluidswal en opgaande struwelen en ruigte afgeschermd.

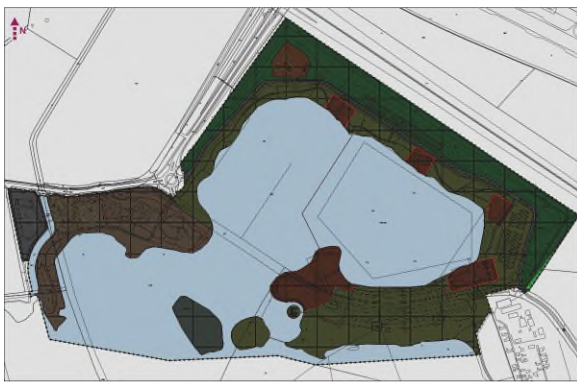
Het strandpark bestaat voor een relatief klein deel uit een zwemstrand met ligweide. Het zwemgedeelte is gelegen op de zuidoever van het grote schiereiland en heeft een oeverlengte van circa 450 meter. Een deel van de noordelijke oever wordt gebruikt door een evenementenbureau voor outdoor-activiteiten.

De overige oevers bestaan uit riet, wilgenstruweel en kleine strandjes. Het gebied achter deze natuurlijke oevers bestaat uit ruigte, bosschages en poelen. Het gebied heeft een middelhoge natuurwaarde en leent zich uitstekend voor kleinschalige recreatieve activiteiten. Hiervoor zijn diverse voorzieningen aanwezig, zoals parkeerplaatsen, wandel- en fietspaden.

Op basis van de ontgrondingsvergunning wordt zand gewonnen. Daarna wordt de plas alleen nog gebruikt voor recreatie en natuur. Naast de zandwinning is in de oude boerderij 'De Leijgraaf' het evenementenbureau Omnivents gevestigd dat een deel van de noordoever van het Strandpark Slijk-Ewijk exploiteert voor outdoor-activiteiten. Hierbij kan gedacht worden aan sport en spel, paintball en het afleggen van een behendigheidsparcours met een quad of een 4x4 landrover. Het grootste gedeelte van deze activiteiten vindt plaats op het eigen terrein en in het paintballbos buiten het plangebied. De oude boerderij 'De Leijgraaf' is op dit moment in gebruik als kantoor en tevens als woning.

In het noorden van het plangebied is een pannenkoekenbakker gevestigd. Ten oosten van het plangebied (net buiten de plangrenzen) is camping De Hooze Brug gevestigd. De kernen van Slijk-Ewijk en Herveld liggen in de buurt van het strandpark. In een grotere kring rond de park liggen de kernen Andelst, Valburg en Oosterhout. De recreatieve activiteiten op het strandpark bestaan uit dagrecreatie, zoals zwemmen, spelen, zonnen, vissen en duiken. Het voor dagrecreatie bestemde gedeelte van het strandpark is het hele jaar toegankelijk van 6.00 uur tot 22.00 uur. Voor wandelaars en fietsers is het park altijd toegankelijk. Om het grootste deel van het strandpark ligt een wandel- en fietspad. Het fietspad rond de zuidelijke plas is opgenomen in het regionale fietsroutenetwerk.

De ligging en exacte begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 2-1.

Figuur 2-1: Exacte ligging en luchtfoto van het plangebied.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Uitbreiding bedrijfstijden 'quad- en 4x4 motorvoertuigenterrein'

Het terrein rond boerderij 'De Leijgraaf' wordt geëxploiteerd door Omnivents. De activiteiten die georganiseerd worden en waarvoor het terrein nu ingericht is bestaan uit zogenaamde Outdoor-activiteiten, waaronder terreinrijden, quad-rijden en dagevenementen. Ten behoeve van het quad- en terreinrijden worden de activiteiten uitgebreid naar meer dan 8 uur per week. In de representatieve bedrijfssituatie wordt er maximaal gedurende 8 uren per week (gedurende de dag- en avondperiode) gereden. Bij de inzet van quads is er in de representatieve bedrijfssituatie sprake van 70% effectief gebruik omdat de overige 30% van de tijd gebruikt wordt voor instructies en dergelijke.

De westelijke en noordelijke stranden

Momenteel bestaat de bebouwing uit een horecagelegenheid (pannenkoekenrestaurant) met woning. Voor de twee kleinere bebouwingseenheden die per wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt, wordt rekening gehouden met een bouwvlak van 200 m² exclusief terras. Voor de grotere eenheid (locatie met overnachtingsmogelijkheden) wordt rekening gehouden met een voetprint van 1.250 m².

De westelijke en noordelijke stranden van de Noordoever van het Strandpark krijgen het karakter van intensieve dagrecreatie. Het pannenkoekenhuis blijft behouden. Het gebied wordt primair ingericht om te kunnen wandelen, fietsen en vissen. Door middel van de wijzigingsbevoegdheden wordt de mogelijkheid geboden voor de ontwikkeling van recreatiemogelijkheden die het hele jaar kunnen plaatsvinden. Hierdoor wordt de noordelijke parkstrook ook buiten de weekenden en vakanties aantrekkelijk. Te denken valt aan horeca met overnachtingsmogelijkheden, vergaderzalen of cursuscentra, beachclub, een jongerenhotel, een kano- of visvereniging of een restaurant met vergaderruimte en een beautyfarm. Alle genoemde mogelijke ontwikkelingen zijn afhankelijk van de totaalinrichting en mogelijke exploitanten die zich aandienen.

De huidige bebouwing bestaat uit een kiosk/toiletgebouw. Het inrichtingsplan voorziet in een tweetal nieuwe bebouwingslocaties, te weten een locatie ter plaatse van de toegang naar het schiereiland en een locatie op de kop van het schiereiland. Voor de bebouwingseenheid nabij de hoofdentree van het gebied wordt een oppervlak van minimaal 800 m² aangehouden, terwijl voor die op de kop van het schiereiland een oppervlak geldt van 2.500 m².

Op het schiereiland wordt in het aangrenzende water de mogelijkheid geboden voor een kabelskibaan. Daarnaast zullen diverse wandel en fietspaden in dit deel worden aangelegd. Voor deze activiteiten worden in het bestemmingsplan wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Bij de entree van het park kan bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid een nieuw multifunctioneel beheergebouw gerealiseerd worden. Voor de bezoekers van de kabelskibaan wordt een nieuwe multifunctionele beheergebouw gebouwd. Het aanwezige grasland blijft in gebruik als evenementenlocatie en overloop-parkeerterrein voor drukke dagen.

Verder worden op de kop van het schiereiland recreatieve activiteiten aangeboden die ook bij minder mooie dagen aantrekkelijk zijn. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een kinderspeelcentrum met een in- en outdoor speelgelegenheid, in en outdoor fitness gelegenheid, midgetgolf en mogelijk enkele aanvullende functies. Voor deze activiteiten wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan.

De aanwezige zwemstranden en ligweide op de zuidelijke oever van het schiereiland ondervinden geen uitgebreide metamorfose. De recreatieve activiteiten behorende bij het zwemstrand blijven behouden en worden niet verder uitgebreid.

Ontsluiting

Het gebied is via één hoofdingang ontsloten voor gemotoriseerd verkeer. In de nieuwe situatie

blijft deze ontsluiting onveranderd. Wandelaars en fietsers kunnen het park vanuit meerdere hoeken benaderen via wandel- en fietspaden. Om te voldoen aan het beoogde kwaliteitsniveau van de entree wordt het entreegebied voorzien van een sterke groenstructuur en een bredere toegangsweg. De toegangsweg van het strandpark wordt verbreed. Op deze manier hebben bezoekers en het doorgaande verkeer op de Valburgsestraat minder last van stagnerend verkeer als gevolg van wachttijden voor de ingang. Wanneer de reguliere parkeerplaats (circa 600 plaatsen) van het strandpark vol is wordt het overloopterrein ingezet. Daarnaast wordt de toegankelijkheid voor hulpdiensten verbeterd. Het bezoek per fiets wordt gestimuleerd door de huidige stallingen aan te passen en op te waarderen en nieuwe voorzieningen op strategische plaatsen aan te brengen.

Duurzaamheid

Door binnen de ontwikkeling van de noordelijke parkoever uit te gaan van multifunctioneel gebruik van gebouwen (geconcentreerd op strategische plaatsen) wordt er zuinig omgegaan met het ruimtegebruik. Hierdoor is er meer ruimte voor een sterke groenstructuur en recreatief gebruik. De uitstraling van de materialen die gebruikt worden voor de bouw van steigers en het aanleggen van voet- en fietspaden is van belang voor de ruimtelijke kwaliteit in het gebied. Er wordt dan ook gekozen voor duurzaam materiaalgebruik. Op dit punt wordt samenwerking gezocht met gemeente Overbetuwe. Verder wordt er gestreefd naar het vasthouden van gebiedseigen water. Greppels, waterdoorlatende verharding en het afkoppelen van het dakwater leveren bijdragen aan het bergen en vasthouden van gebiedseigen water.

De nieuwe inrichting stimuleert duurzame mobiliteit. Gasten die per auto komen betalen voor het parkeren terwijl fietsers gratis toegang hebben. Het strandpark wordt beter ontsloten (minder stagnatie) en bereikbaar voor fietsers en wandelaars. Het park krijgt een goed padennetwerk voor wandelen en fietsen. Bij alle openbare gebouwen komen nieuwe fietsparkeervoorzieningen en oplaadpunten voor de elektrische fiets.

Ten aanzien van de bouw van de diverse gebouwen zijn met het Recreatieschap procesafspraken gemaakt over duurzaamheidsprestaties (GPR Gebouw). Bij het ontwerpproces wordt de gemeente Overbetuwe betrokken en een extern adviesbureau.

3 Wettelijk kader

3.1 Natuurbeschermingswet

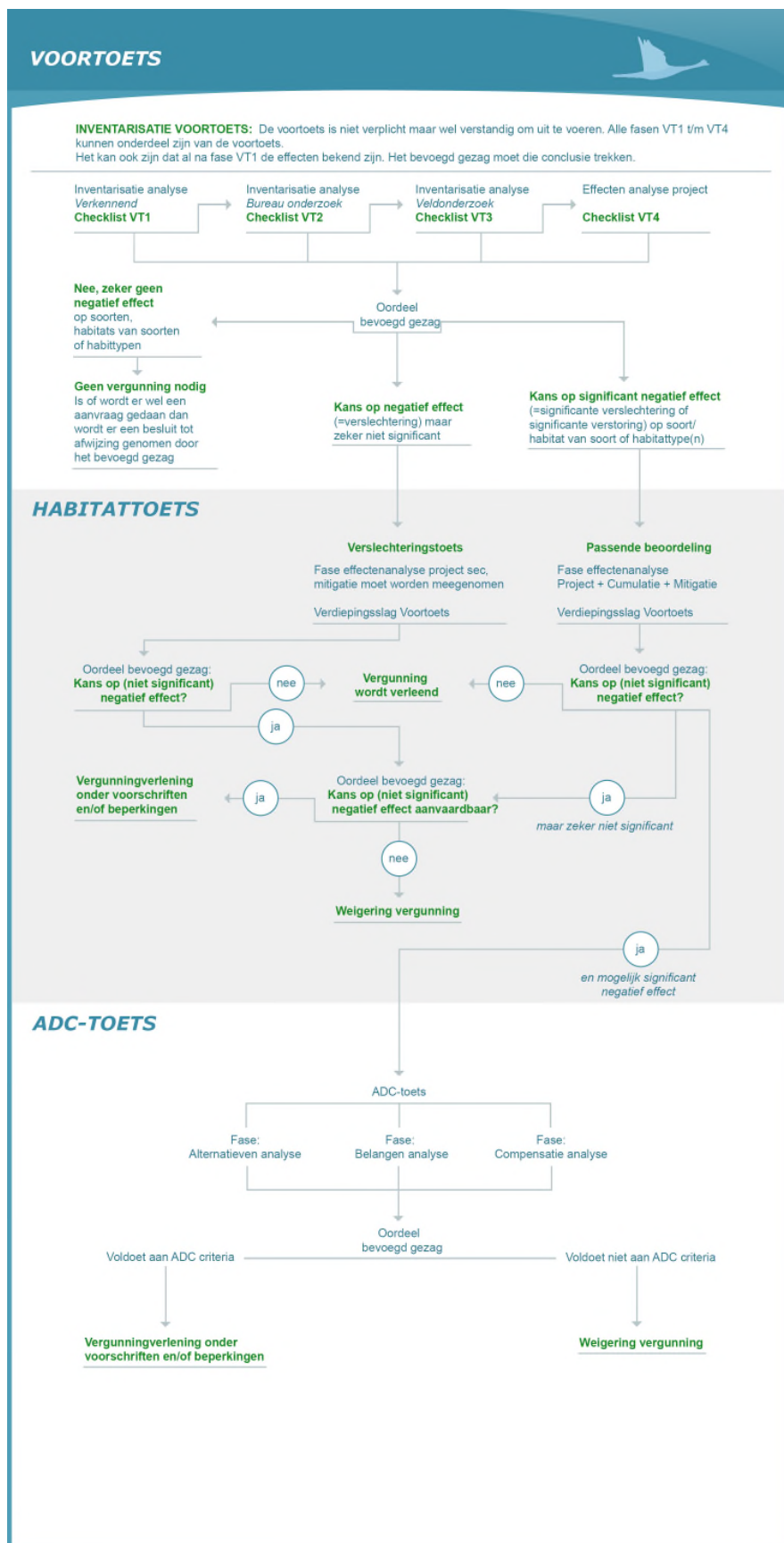
Natura 2000

Binnen de EU worden de belangrijkste leefgebieden van de meest bedreigde en waardevolle soorten en habitattypen aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze Natura 2000-gebieden moeten samen een Europees ecologisch netwerk vormen om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. De juridische basis voor dit netwerk zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, welke in Nederland zijn doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Per gebied worden voor de soorten en habitattypen instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit kunnen behouds- of uitbreidings/verbeterdoelstellingen zijn. Het is verplicht om plannen en projecten te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellingen. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 19d Nbwet). Bij vaststelling van plannen moet het bevoegd gezag rekening houden met de gevolgen van het plan voor Natura 2000-gebieden (art. 19j, Nbwet).

Voortoets

De voortoets verkent of de activiteiten en ontwikkelingen waarin het bestemmingsplan voorziet mogelijke negatieve effecten kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Een voortoets kan drie mogelijke uitkomsten geven (zie ook figuur 3-1):

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met de provincie worden besloten om een “verslechteringsstoets” uit te voeren.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten, welke kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval is het noodzakelijk om een “passende beoordeling” uit te voeren. In een passende beoordeling wordt meer in detail de kans op een significant effect beoordeeld al dan niet met de inzet van mitigerende maatregelen.

Figuur 3-1: Toetsingsschema Natuurbeschermingswet (www.natura2000.nl).

3.2 Toetsingskader

Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal (aanwijzingsbesluit)

Voor het gebied zijn de volgende kernopgaven geformuleerd die per gebied uitgewerkt zijn in de instandhoudingsdoelen:

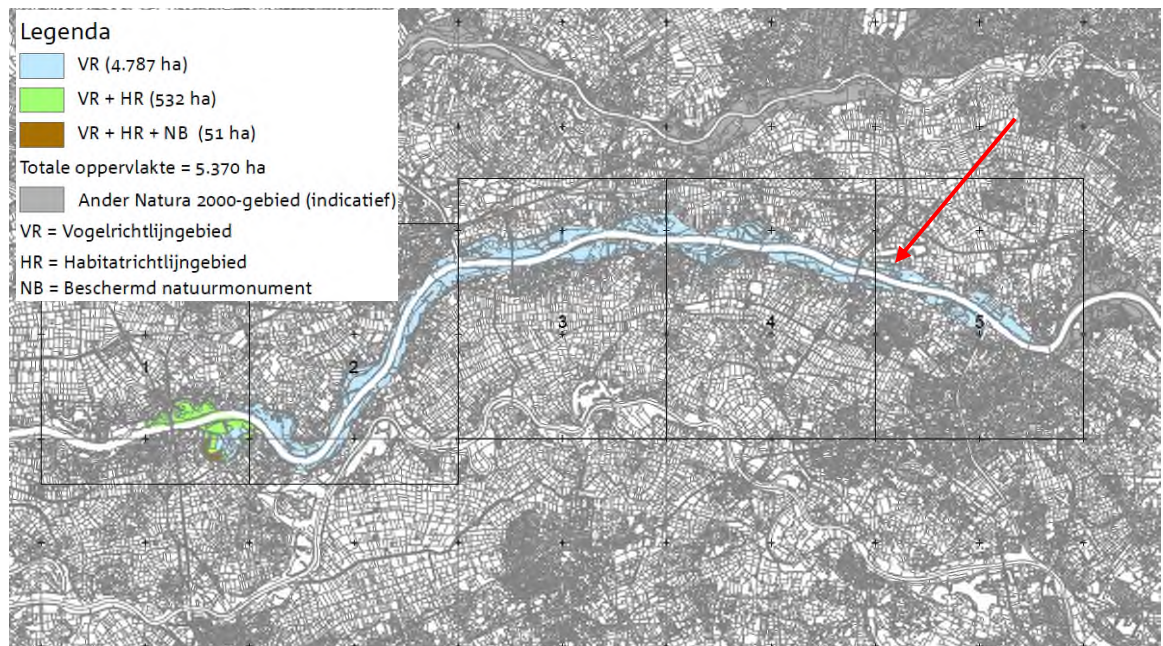
- 3.04 Rivieroever met pioniervegetaties: Behoud en uitbreiding van Slikkige rivieroever H3270 én grindbanken met pioniervegetaties;
- 3.07 Vochtige alluviale bossen: Vochtige alluviale bossen (zachthoutoebos en esseniepenbossen) *H91E0A en *H91E0B uitbreiden mede ten behoeve van Bever H1337;
- 3.12 Plas-dras situaties: Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, Kwartelkoning A122, Porseleinhoen A119 en steltlopers;
- 3.13 Droge graslanden: Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, Glanshaver- en Vossenstaarthooilanden (Glanshaver) H6510A.

Tabel 3-1: Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal

Habitattypen	Doelst. opp. VL	Doelst. Kwal	Doelst. Pop	Draag- kracht	Kern- opgaven
H3270 Slikkige rivieroever	=	>			3.04,W
H3270 Slikkige rivieroever C	>	>			3.04,W
H6120 Stroomdalgraslanden*	=	>			3.13,W
H6120 Stroomdalgraslanden* C	>	>			3.13,W
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	>	>			3.13,W
H91E0A Vochtige alluviale bossen*	=	>			3.07,W
H91E0A Vochtige alluviale bossen* C	>	>			3.07,W
Habitatsoorten	Doelst. Opp. VL	Doelst. Kwal	Doelst. Pop	Draag- kracht	Kern- opgaven
H1095 Zeeprk C	>	>	>		
H1099 Rivierprk C	>	>	>		
H1102 Elft C	=	=	>		
H1106 Zalm C	=	=	>		
H1145 Grote modderkruiper C	=	=	=		
H1166 Kamsalamander C	>	>	>		
H1337 Bever	=	=	>		3.07,W
Broedvogels	Doelst. Opp. VL	Doelst. Kwal	Doelst. Pop	Draag- kracht (paren)	Kern- opgaven
A119 Porseleinhoen	>	>		10	3.12,W
A122 Kwartelkoning	>	>		30	3.12,W
A197 Zwarte stern	>	>		20	
Niet-broedvogels	Doelst. Opp. VL	Doelst. Kwal	Doelst. Pop	Draag- kracht (vogels)	Kern- opgaven
A005 Fuut	=	=		90	
A017 Aalscholver	=	=		260	
A037 Kleine zwaan	=	=		9	3.10
A041 Kolgans	=(<)	=		5500	3.10
A043 Grauwe gans	=(<)	=		2400	3.10
A045 Brandgans	=	=		610	3.10
A050 Smient	=(<)	=		4700	3.10
A051 Krakeend	=	=		50	3.12,W
A054 Pijlstaart	=	=		30	3.12,W
A056 Slobeend	=	=		90	3.12,W
A059 Tafeleend	=	=		190	3.12,W
A061 Kuifeend	=	=		530	3.12,W
A068 Nonnetje	=	=		6	3.12,W
A125 Meerkoe	=	=		780	
A142 Kievit	=	=		790	3.12,W
A156 Grutto	=	=		70	3.12,W
A160 Wulp	=	=		160	3.12,W

Legenda

C	Complementair doel
W	Kernopgave met wateropgave
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering
*	Prioritair doel
	Sense of urgency: beheeropgave

Figuur 3-2: Overzichtskaart van het gehele Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. De rode pijl geeft de ligging van het plangebied weer.

4 Ingreep - effectanalyse

Voor de effectbepaling is het van belang om de (externe) effecten in beeld te brengen die de ontwikkelingen in het strandpark met zich meebrengen. Het plangebied ligt op een afstand van meer dan 1,5 kilometer van het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal.

Vanuit een eerste analyse van de voorgenomen ontwikkeling, inclusief de bouwactiviteiten en het toekomstig gebruik, zijn de volgende factoren vanwege de afstand **niet relevant** voor een nadere beschouwing van de eventuele effecten van de beoogde ontwikkeling.

- oppervlakteverlies
- versnippering
- verontreiniging
- verdroging
- verstoring door geluid
- verstoring door licht
- mechanische verstoring

De uitbreiding van de activiteiten in het plangebied hebben wel een verkeersaantrekkende werking. Dit kan leiden tot een toename van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied, wat vervolgens kan leiden tot verzuring en vermisting. Daarnaast kan er sprake zijn van verstoring van grauwe gans, kolgans en smient, waarvan het plangebied onderdeel uitmaakt van hun leefgebied en kan het leefgebied van de broedvogels worden aangetast. In dit hoofdstuk wordt op de effecten van de verkeerstoename en de mogelijke verstoring van vogels verder ingegaan.

4.1 Vermesting en verzuring via de lucht

De toenemende verkeersbewegingen van en naar het plangebied kan leiden tot een toename van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied, welke in het gebied het effect van verzuring en vermisting te weeg kan brengen. Deze mogelijke toename van stikstofdepositie moet worden getoetst aan de gevoeligheid van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied voor verzuring en vermisting.

Gezien de recente discussies over de toetsing van effecten van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden wordt hieronder kort ingegaan op de context van deze vorm van toetsing.

Achtergrond van de problematiek

In Nederland dragen de sectoren van de landbouw, industrie en wegverkeer door de uitstoot van ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x) in belangrijke mate bij aan de vermisting en verzuring van natuurgebieden. Een deel van de ammoniak die vrijkomt uit de stallen en mestopslagen, maar ook vanuit de percelen, zal via de lucht neerkomen in de natuurgebieden. Daarnaast stoten verwarmingsinstallaties van kassen stikstofdioxide uit. Wegverkeer stoot zowel NO_x als NH₃ uit.

Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen. De hoeveelheid stikstofdepositie die een habitat nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde¹ (KDW) genoemd.

¹ Zie 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden.' (H. van Dobben en A. van Hinsberg, Alterra, Wageningen 2010). De gevoeligheid van habitattypen voor ammoniak wordt uitgedrukt in kritische depositiewaarden (KDW) in molN/ha/j. Hoe lager de KDW, hoe gevoeliger het habitatype gemiddeld genomen is voor atmosferische depositie van stikstof. De kritische depositiewaarde wordt in het genoemde rapport gedefinieerd als *'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitat significant kan worden aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie'*.

Huidige en toekomstige stikstofdepositie

De gevoeligheid van habitattypen voor stikstofdepositie (de KDW) is uitgedrukt in mol N/ha/jaar. Hoe lager de KDW van een habitatype, hoe gevoeliger het habitatype voor atmosferische stikstofdepositie.

Landelijke trend

De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. De hoogste concentraties zijn te vinden in de grotere emissiegebieden, voornamelijk de gebieden met intensieve veehouderij. Dit neemt niet weg dat in veel gebieden de stikstofbelasting nog boven de kritische depositiewaarden voor een aantal (zeer) gevoelige habitattypen ligt. De genoemde kritische depositiewaarden zullen veelal niet op korte termijn bereikt kunnen worden. Ook kleinere verlagingen van de depositie kunnen echter wel een positief effect hebben en leiden tot verbetering van de staat van instandhouding van de gevoelige habitats. Dit is geconstateerd naar aanleiding van de algehele verbetering in de periode 1990-2004 waarin de depositie van ammoniak merkbaar is gedaald (Van Dobben, Alterra, mondelinge mededeling).

De daling in stikstofdepositie is het gevolg van lagere emissies van zowel stikstofoxiden als van ammoniak:

- De emissie van stikstofoxiden in Nederland daalde sinds 1980 met meer dan 30%. Deze daling is het resultaat van maatregelen in het verkeer, zoals de invoering van de katalysator aan het eind van de jaren tachtig, in de industrie en in de energiesector;
- De emissie van ammoniak door agrarische bronnen in Nederland is in dezelfde periode met 40% gedaald. Vooral in de periode tot 2002 hebben emissiebeperkende maatregelen voor een daling gezorgd. Tot deze maatregelen behoren verbeterde voersamenstelling, het gebruik van emissie-arme stallen, het afdekken van meststapels en het direct onderwerken van mest bij de aanwending. Daarnaast speelt een rol dat sinds 1985 in de melkrunderveehouderij een aanmerkelijke daling van het aantal dieren is opgetreden;
- In 2005 en 2006 is een lichte stijging van met name de ammoniakdepositie opgetreden. Deze is geheel toe te schrijven aan de meteorologische omstandigheden in die jaren.

De Nederlandse agrarische sector levert, vergeleken met andere economische sectoren, met 46% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie op Nederland. Deze depositie bestaat vrijwel alleen uit ammoniak. De totale bijdrage van alle Nederlandse bronnen aan de totale stikstofdepositie is 64%. Dit betekent dat de agrarische sector voor 72% van de totale Nederlandse bijdrage aan de stikstofdepositie verantwoordelijk is. De ammoniakemissies leveren met 70% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie. De buitenlandse bijdrage aan de stikstofdepositie is ongeveer een derde van de totale stikstofdepositie (bron: website Planbureau voor de leefomgeving (PBL) en informatie voormalig milieu- en natuurplanbureau, MNP).

Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal

Gevoeligheid habitattypen voor stikstof

De gevoeligheid van de habitattypen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal voor stikstofdepositie is weergegeven in tabel 4-1. De waarden zijn overgenomen uit het rapport 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden' (Van Dobben *et al.*, 2012, Alterra, Wageningen).

(Broed)Vogels

De broedvogelsoorten porseleinhoen, kwartelkoning en zwarte stern zijn gevoelig voor een toename van stikstof in hun leefgebied (DVS, 2011). Hun broedbiotoop bestaat o.a. uit het habitatype glansha-verhooilanden. De wintervogels zijn minder gevoelig voor een toename van stikstof.

Tabel 4-1: Gevoeligheid stikstofdepositie habitats Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal (Van Dobben, 2012)

Habitattypen		KDW	Gevoeligheid
H3270	Slikkige rivieroeveren	>2400	minder / niet gevoelig
H6120	Stroomdalgraslanden	1286	zeer gevoelig
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	1429	gevoelig
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	1857	gevoelig

Achtergronddepositie

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in samenwerking met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) kaarten gemaakt van de stikstofdepositie in Nederland (GDN kaarten genoemd). Deze kaarten geven een beeld van de grootschalige stikstofdepositie in Nederland, zowel voor het verleden als de toekomst (tot en met 2030) en hebben een resolutie van 1 km bij 1 km. Ze bevatten de bijdragen van de emissies van alle bronnen in binnen- en buitenland.

In de kilometervakken langs de Waal die ter hoogte van het plangebied liggen (rondom coördinaten 182, 432) variëren de gridcelwaarden voor stikstofdepositie (2013) van 1440 tot 1850 mol N/ha/jaar (bron: www.rivm.nl). Dit zijn waarden die de kritische depositiewaarde (KDW) van stroomdalgraslanden overstijgen en min of meer overeenkomen met die van de aanwezige hooilanden.

Door de te hoge achtergronddepositie verkeren sommige habitats dus in een 'overspannen situatie'. De achtergronddepositie daalt wel in de toekomst (zie onder) waardoor die onder de KDW van Glanshaver- en vossenstaarthooilanden komt te liggen. Dat geldt niet voor de stroomdalgraslanden.

Ontwikkelingen in stikstofdepositie

Op basis van maatregelen in de verschillende sectoren stelt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een afname van de achtergronddepositie van gemiddeld circa 50 à 100 mol N/ha/jaar (over een periode van 10 jaar). Deze afname impliceert dat op termijn de achtergronddeposities tot beneden het grensniveau van de kritische depositieaarden van de habitattypen in de verschillende Natura 2000-gebieden zullen dalen. Afhankelijk van de aard en gevoeligheid van de habitattypen en de locatie binnen Nederland wordt dit depositieniveau op korte of op langere termijn bereikt.

Projecttoetsing stikstofdepositie

De planontwikkeling heeft een verkeersaantrekkende werking tot gevolg die een verhoogde stikstofdepositie op het nabijgelegen Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal kan hebben. Om dat te kunnen beoordelen wordt eerst gezien in hoeverre op grond van het plan er een dusdanig stikstofeffect op de gevoelige natuurwaarden in dit gebied kan worden verwacht dat de natuurlijke kenmerken ervan worden aangetast. Hiervoor is een verkeersonderzoek uitgevoerd (Oranjewoud, 2013) waarvan de resultaten hier worden weergegeven.

Ten behoeve van de berekening van de verkeersgeneratie is uitgegaan van de volgende functies die in het plan mogelijk worden gemaakt (al dan niet met een wijzigingsbevoegdheid):

- Bebouwing aan de kop van het schiereiland (wijzigingsbevoegdheid);
- Bebouwing aan de entree van het schiereiland (wijzigingsbevoegdheid);
- Twee kleinere voorzieningen aan de noordoever (wijzigingsbevoegdheid);
- Een grotere voorziening aan de noordoever (wijzigingsbevoegdheid);
- Gemengde doeleinden ter plaatse van het evenemententerrein aan de westzijde van het plangebied.

De routing van het wegverkeer dat gebruik gaat maken van het stadspark loopt via de Valburgsestraat en de N836 Tielsestraat waarmee dit gebied zal worden ontsloten. De Tielsestraat is een gebiedsontsluitingsweg buiten de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 80 km/h. De Valburgsestraat is een erftoegangsweg buiten de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 60 km/h.

Op grond van berekeningen genereert het Strandpark Slijk-Ewijk de volgende verkeersintensiteiten in mvt/etmaal voor 2013 (verwachte jaar van realisatie) en 2023 (10 jaar na dato), inclusief autonome ontwikkeling.

Onderscheid is gemaakt tussen een drukke recreatiedag met een maximale bezetting van de aanwezige voorzieningen en een gemiddelde dag waarbij wordt uitgegaan van de helft van de verwachte drukte. Voor de afwikkeling van het verkeer is uitgegaan van een verdeling van 50% van het verkeer richting Oosterhout/Nijmegen, 30% richting Elst en 20% richting Herveld. Dit leidt tot de cijfers als weergegeven in de tabellen 4-2 en 4-3.

Tabel 4-2: Verkeersintensiteiten in mvt/etmaal op een drukke recreatiedag, afgerond op 50-tallen (bron: regiomodel 2011 en 2021, geëxtrapoleerd naar 2013 en 2023).

Wegvak	Huidige situatie 2013	Autonome situatie 2023	Toename ontwikkeling drukke dag	Toekomstige situatie 2023
N836 Tielsestraat				
tussen de Schebbelaarsestraat en de Valburgsestraat	2.950	3.250	650	3.900
tussen de Valburgsestraat en de Molenzicht	2.450	2.900	1.000	3.900
Valburgsestraat	1.050	1.100	1.650	2.750

Tabel 4-3: Verkeersintensiteiten in mvt/etmaal, gemiddelde dag, afgerond op 50-tallen (door afronden kunnen optelverschillen ontstaan).

Wegvak	Huidige situatie 2013	Autonome situatie 2023	Toename ontwikkeling gemiddelde dag	Toekomstige situatie 2023
N836 Tielsestraat				
tussen de Schebbelaarsestraat en de Valburgsestraat	2.950	3.250	350	3.550
tussen de Valburgsestraat en de Molenzicht	2.450	2.900	500	3.400
Valburgsestraat	1.050	1.100	850	1.900

4.2 Verstoring van leefgebieden vogels

De aangewezen habitatsoorten (zeeprik, rivierprik, elft, zalm, grote modderkruiper, kamsalamander en bever) zullen, gezien de afstand, geen verstoring ondervinden van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied.

Grauwe ganzen en kolganzen kunnen 's nachts gebruik maken van het strandpark Slijk Ewijk als slaappleaats. Van de voorziene werkzaamheden zullen ze geen hinder ondervinden omdat deze overdag plaatsvinden. Mogelijk maken smienten gebruik van de plassen als slaappleaats. Smienten slapen overdag en zouden tijdelijk hinder kunnen ondervinden van werkzaamheden. Er zijn in de omgeving echter voldoende alternatieve slaappleaatsen in de vorm van plassen en zijarmen van de Waal. Bovendien zullen het ook smienten betreffen van andere gebieden dan het betreffende Natura 2000-gebied. Gezien de ruime alternatieven aan slaappleaatsen in de omgeving zijn negatieve effecten op de instandhouding van de soort uit te sluiten.

4.3 Conclusie ingreep - effectanalyse

Uit de ingreep-effectanalyse kan geconcludeerd worden dat alleen verzuring en vermesting, door een toename van het verkeer, nog een mogelijk effect kan hebben op de instandhoudingsdoelen van de aanwezige habitattypen en de broedvogels porseleinhoen, kwartelkoning en zwarte stern. In hoofdstuk vijf wordt beschreven waar deze natuurwaarden voorkomen en in hoofdstuk zes wordt de effectbeschrijving nader uitgewerkt.

5 Huidige situatie

In dit hoofdstuk worden de huidige natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal in de nabijheid van het plangebied weergegeven. Met betrekking tot de instandhoudingdoelstellingen wordt onderscheid gemaakt in habitattypen, habitatsoorten en (broed)vogelsoorten (tabel 3-1). De aanwezigheid van beschermde soorten nabij het plangebied is nagegaan op basis de verspreidingsgegevens van de Atlas Gelderland (www.gelderland.nl), verspreidingsatlassen en informatie verstrekt door het ministerie van EZ.

5.1 Habitattypen

In figuur 5-1 zijn de aanwezige habitattypen nabij het plangebied weergegeven (Atlas Gelderland). Duidelijk komt naar voren dat in de nabijheid van het plangebied de habitattypen Glanshaver- en Vossenstaarthooilanden, Vochtige alluviale bossen, Stroomdalgraslanden en Slikkige rivieroeveren (blauw) voorkomen.

Figuur 5-1: Ligging van de habitattypen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal nabij het plangebied (bron: Atlas Gelderland).

H3270 Slikkige rivieroeveren

Dit habitatype omvat slikkige (of zandige of grindige) droogvallende oevers van rivieren of nevengeulen waar hoge rivierdynamiek zorgt voor erosie en sedimentatie. De pioniervegetatie ontwikkelt zich vrij laat in het jaar op de kale grond. De standplaatsen zijn meestal slechts voor korte tijd geschikt. De begroeiingen kunnen soortenrijk zijn en zeldzame soorten bevatten. Dit habitatype komt voor in de gemeente Beuningen aan de overkant van de Waal.

H6120 Stroomdalgrasland

Het habitatype betreft soortenrijke, relatief open, grazige begroeiingen op droge, voedselarme, zandige en veelal kalkhoudende standplaatsen langs de rivieren. Het natuurlijke verspreidingsgebied ligt hoofdzakelijk langs de grote rivieren (stroomafwaarts tot bij de Biesbosch). Dit habitatype komt op beperkte schaal voor in de gemeente Beuningen aan de overkant van de Waal.

H6510A Glanshaverhooilanden

Het habitatype betreft soortenrijke, bloemrijke hooilanden op tamelijk voedselrijke, doorgaans kleihoudende gronden. Deze hooilanden liggen met name in de uiterwaarden en komgronden van het rivierengebied, in polders met een klei-op-veen-grond of op zavelige oeverwallen in beekdalen en op hellingen en droogdalen in het heuvelland. De begroeiingen van het habitatype komen ook op de kunstmatig

opgebrachte kleihoudende grond van dijken voor. Daar vormen ze linten en liggen ze relatief hoog en droog. De lager gelegen hooilanden van dit habitattype worden af en toe overstroomd. Het subtype H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) is aanwezig in hoge delen van de uiterwaarden, op dijken, op oeverwallen langs beken en op hellingen en droogdalen in het heuvelland. Op circa 5 kilometer afstand op de grens bij de gemeente Nijmegen komt dit habitattype verspreid over de uiterwaarden in kleine oppervlaktes voor.

H91E0A Vochtige alluviale zachthoutooibossen

Dit habitattype omvat bossen die groeien op beek- of rivierafzettingen (van het zogenoemde alluvium of alluviaal) en die direct of indirect onder invloed staan van beek- of rivierwater. De verschijningsvorm loopt sterk uiteen. Ze kunnen zeer soortenrijk zijn en zeldzame typische soorten bevatten. Subtype H91E0A komt voor op de natste en/of meest dynamische plekken in het rivierengebied. Deze alluviale bossen worden gedomineerd door smalbladige wilgen. Ze hebben een ondergroei die merendeels bestaat uit algemene moeras- en ruigteplanten. Dit zijn de wilgenvloedbossen of zachthoutooibossen. Sommige van deze bossen staan onder invloed van het getij. Tot dit subtype behoren ook de wilgengrienden. Dit habitattype komt verspreid over de uiterwaarden in de nabije omgeving van het plangebied voor.

5.2 Broedvogels

In de nabije omgeving van het plangebied zijn in de periode 200 - 2007 1 porseleinhoen, 6 kwartelkoningen en 1 zwarte stern waargenomen (zie figuur 5-2).

Figuur 5-2: Aanwezige broedvogelsoorten in de periode 2000-2007: 1 porseleinhoen (roze), 6 kwartelkoningen (zeeblauw) en 1 zwarte stern (grijs). Bron: Beheerplannen Rijntakken.

6 Nadere beschouwing stikstofdepositie

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie het belangrijkste potentiële negatieve effect vormt op de beschreven natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Als gevolg van de constatering dat de stikstof afkomstig is van de emissiebron verkeer, wordt deze bron en de mogelijke effecten hiervan aan een nadere beschouwing onderworpen.

6.1 Uitgangspunten

Algemeen

Voor de beoordeling van mogelijke effecten van stikstofdepositie zijn vooralsnog geen depositieberekeningen uitgevoerd. In een eerste analyse van de bronnen en mogelijke effecten wordt uitgegaan van een beoordeling van de ernst van de te verwachte depositie in relatie tot het toetsingskader en beoordelingskader van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied.

Zoals beschreven in paragraaf 4.1 vinden op grond van verkeersberekeningen als gevolg van de planontwikkeling op een drukke dag 3300 extra vervoerbewegingen plaats, terwijl dat op een normale dag is gehalveerd tot 1700 mvt/etmaal. Van deze vervoersstroom buigt 30% via de N836 naar het noorden af en draagt daardoor niet bij aan een noemenswaardige stikstofdepositie op de uiterwaarden van de Waal. M.a.w. op drukke dagen gaat het om $3300 - 1000 (30\%) = 2300$ mvt/etmaal en op normale dagen om $1700 - 500 = 1200$ mvt/etmaal. Omdat drukke recreatiedagen beperkt voorkomen en gedurende de winterperiode de recreatiedruk verwaarloosbaar is, ligt het aantal mvt/etmaal dat gemiddeld een bijdrage aan de stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden levert, op een veel lager niveau. Als we ervan uitgaan dat 3 maanden drukke recreatiedagen, 3 maanden normaal drukke dagen en 6 maanden geen recreatiedagen voorkomen, dat er dan gemiddeld over het jaar $2300/4 + 1200/4 = 875$ mvt/etmaal een effect op de stikstofgevoelige natuurwaarden van het Natura 2000 gebied kan hebben.

Op grond van verkeersgegevens (RWS DON, 2005) bedraagt het aantal mvt op het knooppunt Ewijk - knooppunt Valburg 94.400 mvt/etmaal in 2002 en 145.700 in 2020, een toename met meer dan 50%. Dat betekent dat op grond van de verkeersberekeningen het aandeel van de planontwikkeling stadspark Slijk Ewijk daalt van 0,9% (2002) naar ca. 0,6% (2020) van de verkeersbronnen met een stikstofbijdrage op het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal (indicatieve waarde).

Ontvangstpunten

Binnen een straal van 10 kilometer is het Natura 2000-gebied alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Vanuit het toetsingskader Natura 2000 dient dan alleen getoetst te worden aan de complementaire doelen van dit Natura 2000-gebied. In dit geval zijn dit de habitattypen (zie ook figuur 5-1):

- H3270 Slikkige rivieroever
- H6120 Stroomdalgraslanden
- H91EOA Zachthoutoibossen

Vooralsnog zijn geen specifieke punten in beschouwing genomen en is gekeken naar de algehele gevoeligheid van het gebied op basis van de aanwezigheid van stikstofgevoelige habitattypen.

6.2 Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal: ecologische effecten

Van de drie complementaire doelen in de uiterwaarden van de Waal worden alleen de stroomdalgraslanden door de planontwikkeling mogelijk door een stikstofbijdrage beïnvloed, omdat alleen voor dit habitatype de KDW wordt overschreden door de achtergrondwaarden van stikstof.

Omdat slechts ca. 0,6% van de verkeersbronnen met een stikstofbijdrage in de nabijheid van het Natura 2000 gebied als gevolg van de planontwikkeling wordt gegenereerd, kan deze bijdrage als te verwaarlozen worden beschouwd. De omvang is beperkt en zal de ontwikkeling van de (complementaire) instandhoudingsdoelen niet belemmeren. Mede omdat de stikstofdepositie de komende decennia zal afnemen, ondermeer als gevolg van het schoner worden van het verkeer en omdat bij de berekeningen is uitgegaan van een worst case scenario.

7 Conclusies

7.1 Te beoordelen effecten

In de beschouwing van mogelijke effecten van de ontwikkeling van de Noordoever Strandpark Slijk - Ewijk op Natura 2000-gebieden, is de toetsing van de mogelijke effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal als enige relevante toetsingsitem naar voren gekomen. De stikstofdepositie is herleid naar de bronnen 'emissie als gevolg van toename verkeer'.

7.2 Conclusie Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal

Uit de toetsing van de stikstofbron 'verkeer' is gebleken dat er als gevolg van de planontwikkeling geen belemmering optreedt van de complementaire instandhoudingsdoelen van de daarvoor in aanmerking komende habitattypen. Ook zijn de ecologische effecten op de habitats van de daar voorkomende broedvogels verwaarloosbaar en zal het leefgebied voor deze soorten niet door het plan worden aangetaast.

8 Bronnen en literatuur

Dobben, H.F. van, R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397 2397

DWS, Quick scan invloed stikstofdepositie rijkswegenprojecten op Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten en Beschermde natuurmonumenten, 24 januari 2011.

Oranjewoud. Memo verkeersberekeningen Strandpark Slijk Ewijk, 23 april 2013

Rijkswaterstaat DON. Quick netwerkscan A15/A12, juni 2005.

Websites:

www.rijksoverheid.nl/Natura2000/gebiedendatabase

www.rivm.nl

www.gelderland.nl